



1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

14.10.2020

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite. Innspill til statsbudsjettet 2021, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Prop. 1S (2020-2021)

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon som arbeider for å redusere støyplager og forebygge støybelastning i Norge, og fremme bedre livskvalitet, folkehelse, bomiljø, og kvaliteter i våre omgivelser. Foreningen står opp for gode, sunne lydmiljøer i samfunnet. Gjennom sine faste informasjonskanaler, ved samarbeid med andre organisasjoner og ikke minst som høringsinstans behandler vi støysspørsmål ved en rekke samfunnsplaner og involverer oss i støymiljø saker.

Foreningen har en tydelig profil i støyspørsmål og mottar trolig derfor også årlig 2-2500 henvendelser fra borgere som er plaget av støy fra ulike støykilder. Å bistå enkeltpersoner er ikke vårt hovedformål, men vi gjør så godt vi rekker. Det er krevende arbeid, men gir også bred oversikt over hvordan støy tynger folk. De aller fleste av henvendelsene burde ha vært rettet til kommunene som ansvarlig instans. Men de fremstår for mange som utilgjengelige.

Støy, helse og utvikling av støyforurensing

Mange er bekymret for helsekonsekvenser av støy. Bekymringen er skjerpet pga en jevn strøm av forskningsrapporter samt WHO's anbefaling (2018)¹ om å skjerpe støygrensene i Europa. Helseisikoen begynner allerede ved å bo i gul støysone (> 55 Lden). Over to millioner nordmenn bor i slike støyomgivelser.² I Oslo viste siste beregning³ at minst 61% av befolkningen bor i omgivelser med støyrisiko. Tross navnet *handlingsplan* har ingen av støykartleggingene foreskrevet av EUs støydirektiv vært ledsaget av handlingsplaner med budsjett.

Heller ikke Norges nasjonale handlingsplan mot støy, vedtatt av Stortinget, inneholdt satsing av betydning. Derfor fremstår den også mislykket, når planen utløper om ca 70 dager. Planen tok sikte på å redusere antall støyplagete med 10 % innen 2020, regnet fra 1999. Antall støyplagete har i perioden økt med nærmere 65 %, mens antall kjørte km på vei i samme periode har økt ca 32 %. Mye av veksten må derfor tilskrives mislykket oppfølging av miljøintensjonene i plan- og bygningsloven, med for mange nye boliger langs støyende vei/bane. Stortingets nasjonale handlingsplan mot støy har demonstrert en systemsvikt i nasjonens evne til å håndtere støy, en svikt som går tilbake til både kommunesektorens arealpraksis og samferdselssektoren.

Støyens samfunnskostnad

Prisen på støybyrden har lenge vært undervurdert i Norge. Det kan forklare den labre innsatsen. I vinter kom en oppdatert vurdering fra TØI med beregning av transportens ekstern-

¹ https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/383921/noise-guidelines-eng.pdf?ua=1

² <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/forurensning/>

³ <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13300984-1540474376/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Milj%C3%B8%20og%20klima/Handlingsplaner%20og%20strategier/Handlingsplan%20mot%20st%C3%B8y%20i%20Oslo%20byomr%C3%A5de.pdf>



1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

kostnader. Den nye rapporten kommer frem til at i en rekke settinger, særlig i større byer, er kostnaden av støykonsekvenser den mest kostbare eksternkostnaden: støy mer enn kostnadsfaktorer som CO₂, kø, lokale utslipp, trafikkulykker og slitasje.^{4 5} Ny kunnskap om hvor kostbar støyen er for samfunnet, bør løfte innsatsen mot støy.

TEK17 og akustikk i bolig

Støy og bolig. Etter transportstøy er støy i bolig på grunn av dårlig bokvalitet, nabostøy/støy i nærmiljøet nordmenns støyplage nr 2. Fra Norsk Standard foreligger det en fullstendig oppdatert standard for støy i bolig. Den har blant annet en klar skjerping av kravet til trinnlydisolasjon. Trinnlydskravene til nye boliger som ferdiggjøres er i dag et svakt punkt i lydkravene til nye boliger. Det er dette vi får flest henvendelser om. Vi vil be komiteen bidra til at Direktoratet for byggkvalitet nå tar den nye standarden i bruk og innlemmer de nye trinnlydsbestemmelser i teknisk forskrift.

Må få et bedre lokalt tilbud om dokumentasjon av støy

Dokumentasjon av støyen er avgjørende for å nå frem overfor støyeier, eller å få hjelp fra offentlige instanser som kan utløse tiltak. *Kostnadene* ved å etablere slik dokumentasjon gjennom støymåling er i praksis en hindring for mange nordmenn når de ønsker å finne en løsning på sitt støyforureningsproblem. Støyforeningen erfarer at kommunene i liten utstrekning bidrar til å løse dette. Ut fra vår begrensede kapasitet gjør Støyforeningen noe for å hjelpe folk med dette, men vi vil be om at komiteen bidrar til at staten legger til rette for en tilgjengelig ordning som sikrer at folk kan løse sitt dokumentasjonsproblem mht. støyforurensing. Det er begrunnet frykt for at fortetningspolitikken vil forsterke de negative konsekvensene av at lydstandardkravene som anvendes i dag er for svake.

HELSEKONSEKVENSER OG -KOSTNADER FRA STØY

Helseskadelig støy har store konsekvenser for samfunnet og statens og kommunenes helsetjenester. Barn og unge er spesielt utsatt for helseskadelig støy, og særlig barn av ressurssvake familier, som bor mest støyeksponert.

- I dag er det ca. 2,1 millioner mennesker i Norge som er berørt av støy. 500 000 er sterkt plaget, og 200 000 får regelmessig ødelagt nattesøvnen, som er direkte helsenedbryende.⁶

- Hvert år går 15 000 DALY (friske leveår) tapt på grunn av støy - pga høy støyplage og søvnforstyrrelser (*Disability adjusted life years*).

Vi opplever at plan- og bygningsloven, folkehelseloven og forskriften om miljørettet helsevern ikke når sine mål om å forebygge helseskadelig støy gjennom planlegging og tiltak. Det kan være tale om systemsvikt. Derfor er det behov for en evaluering av Nasjonal handlingsplan mot støy, rammeverket rundt, inklusiv praksis med støy i forbindelse med plan- og bygningsloven.

⁴ https://www.toi.no/getfile.php/1352409-1586933149/Publikasjoner/TØI%20rapporter/2019/1704-2019/1704-2019_Sammendrag.pdf

⁵ <https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=52408>

⁶ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/forurensning/stoy/>

2. Hovedmål og prioriteringer

2.1 (s.11)

Hovedprioriteringen Trygge og gode boforhold. Regjeringens politikk for byutvikling og fortetting betyr at langt flere beboere vil bli utsatt for helseskadelig støy- og luftforurensning, dette er påpekt av regjeringen selv. Det er en paradoks at man med utvikling for å sikre klima- og miljøhensyn velger å utsette stadig flere for betydelige miljøskade.

2.4 Modernisering av Norge

Bedre og enklere prosesser for plan- og byggesaker (s. 19 - nederst)

Regjeringens fastsatte mål juni 2020 om et videreutviklet nullvekstmål. Til det vil Støyforeningen bemerke at nullvekst i trafikken er det samme som å oppretholde dagens uakseptable omfang av støyforurensning. Økt fortetting stiller store krav planlegging, akustiske kvaliteter, og god balanse i hva slags næringsvirksomhet som kan holde til i kombinerte nærings- og boligbygg. Attraktive by- og tettstedssentre kjennetegnes ikke minst av god lydmiljø.

2.5 Trygge og gode boforhold (s.24)

I tillegg til trygge eie- og leieforhold, preges et trygt bomiljø av etablerte lokalmiljø f.eks. i form av velforeninger eller andre organiserte felleskap som kan sikre god dialog og drøfting av felles spørsmål i forbindelse med områdeutvikling og miljøspørsmål, inklusiv utvikling av felles regelverk for håndtering av miljøspørsmål og støy, både fra ytre støykilder og internt i nabolaget. Støyforeningen har på beddingen en veileder om nabostøy, som når den bli fullført, kan bidra til å skape mer ro om håndtering av følsomme tema som nabostøy. Den kan også være til hjelp i integreringsspørsmål der uro kan skyldes mangel på kunnskap om nabolagsforventninger.

3.3 Aktuelle saker av betydning for kommunesektoren (s.32)

Friskere aldring

Tilgang på gode lydmiljø i sine omgivelser er helsebringende. Støy derimot fremskynder sykdom og aldring. Støy. Den fremskynder arteriosklerose, en tilstand som normalt kommer med aldring og som gir sykdom. ⁷

Programkategori 13.00, Kap. 500 (s. 65)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en viktig rolle for gjennomføring av statens politikk. Flere funksjoner som kan styrkes for ivaretagelse av statens mål for miljø og helse, bl.a tverrsektoriell samordning mellom miljø-, helse- og samferdselsforvaltning. Slike bestrebelser fremgår ikke av budsjettet.

Programkategori 13.25, Kap. 525 (s. 76)

Ettersom kommunene har ansvar for miljøplanlegging, er fylkesmennenes samordnende rolle avgjørende for å oppnå god regional utvikling og redusere skadene fra støy- og luftforurensning. Disse postene bør kunne økes for å legge til rette for:

⁷ <https://academic.oup.com/eurheartj/article/38/37/2838/3002006>



1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

- Mer regional kompetanse for miljø- og helse, -kartlegging og konsekvensanalyse i planlegging, også med egen regional folkehelsekoordinator.
- Utvidet samordning for regionale planer med fokus på helse og miljø - også luft- og støyforurensing - ikke bare klima og energi.
- Sikre gjennomføring av kommuneplanene, også samfunnsdel.

Støy er det område der fylkesmennene får flest klagesaker. De peker på behov for klargjøring av regelverk for støy. Fylkesmennenes innsigelsespraksis er et viktig korrektiv i støysaker og bidrar til bedre kommunal behandling av slike saker. Det samme gjelder vegvesenets innsigelser.

Programkategori 13.90 (s. 234)

Norsk forening mot støy vil understreke at planleggingen av vårt fremtidige fysiske miljø - inklusiv lydmiljø - er en av våre viktigste oppgaver og har konsekvenser for flere generasjoner. Økningen av antall støyutsatte viser klart at dagens praktisering ikke ivaretar folkehelsen. utfordringene rundt utviklingen, planleggingen og utførelsen er mange, og staten må bidra til kompetanseheving og effektivitet i kommunene. Det er en direkte konflikt mellom samordning regionalt og regjeringens ønsker om lokal selvstyre, der det blir en oppsmuldring av miljøplanlegging gjennom behandling av enkelte planer.

Det må kreves reduksjon i støy, forankret i forpliktende regionplaner, som betingelse for utløsning av statlige midler i bymiljøavtalene, og statlige institusjoner må bidra til denne reduksjonen. Nullvekstmålet er IKKE det samme som reduksjon av miljøskadene. Dagens forringelse av folkehelse vil kunne fortsette om det ikke settes mål om reduksjon. Om man benytter FN's bærekraftsbegrep er ikke byene bærekraftige med mindre de har kapasitet til å erstatte helsevesenets utgifter for miljøskader av bl.a støy og luftforurensing. Det bør utarbeides retningslinjer for dette.

Veileder om akustisk utvikling av det offentlige rom

- Veileder om strategisk nærmiljøutvikling
- Veileder om fortetting med fokus på miljøfaktorer
- Forbedret formidling av internasjonale erfaringer og forskning

Kap. 590 Post 81 (s.245)

Kravet om effektiv planbehandling innebærer at kommunen besitter kompetansen om bl.a. miljøskader, og dette må prioriteres i budsjettet. Heving av lokal plan- og miljøkompetanse på et strategisk nivå må prioriteres, spesielt med de omfattende kravene i den nye plan- og bygningsloven og folkehelseloven. Aktører utenfor forvaltningen kan bidra til å heve kompetansen, om det er nødvendig for å få jobben gjort.

Ulf Winther (sign)
Generalsekretær

Steven Gersh (sign)
Seniorrådgiver